

Уз стогодишњицу рођења: арх. Милан Злоковић

У врху европског модернизма

Приказ значајних делова градитељског опуса угледног архитекта на изложби у Културном центру Београда такође је драматично сведочанство антицивизацијског уништавања његовог кључног дела – Дечје клинике у Београду

Одвек су се школе оглашавале крајем својих годишњих наставних циклуса. Смену школских година традиционално обележавају свечаности приликом којих се сумирају резултати протеклог периода. Данас је Архитектонски факултет у Београду у прилици да не само годишњи, него и донекле вишедеценијски резултат, обележи и ван школског радног простора - ево овом изложбом којом се обраћа најширој културној јавности.

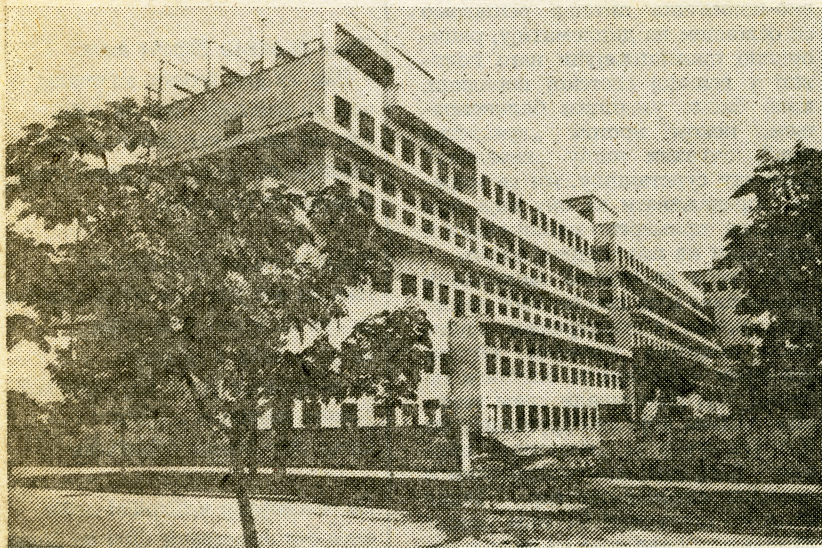
Повод изложбе је недавно навршених 150 година високошколске на-

текарна банка у Сарајеву и, разуме се, уз дела других архитеката Групе, као и нека дела снажних стваралаца као што су Брашован, Добровић и неколицина других, модерна у Србији и Југославији доћи ће сасвим у корак са европским и светским резултатима тог доба.

Размена духа генерација

Вероватно да утицај Злоковића на покрете у нашој средини не би био толико потпун да његов пројектантски рад нису пратила теоријска разматрања и писани радови у којима

Милана Злоковића. Најпре, ту је резимирани приказ значајних делова градитељског опуса - уз биографске и библиографске одреднице архитекте. Затим, у другом фокусу изложбе, посетилац ће се срести с драматичним сведочанствима антицивизацијског уништавања Дечје клинике у Београду, кључног дела Милана Злоковића. Пред нама су призори који сведоче о трагичној конфронтацији здравствене намене објекта са његовом културном вредношћу. У том парадоксалном сукобу, једном до краја непримереном доградњом,

ЗГРАДА ДЕЧЈЕ КЛИНИКЕ У БЕОГРАДУ

АРХ. МИЛАН ЗЛОКОВИЋ

ЗГРАДА ДЕЧЈЕ КЛИНИКЕ У БЕОГРАДУ

ставе архитектуре у Србији и управо у протеклој школској 1998/99. години један успешно реализован наставни програм посвећен стогодишњици великана српске архитектуре и једног од најзначајнијих професора у историји Архитектонског факултета у Београду, професора архитекте Милана Злоковића (1898-1965).

Група модерног правца

Дело проф. Злоковића је у нашој средини, а и у размерама европског искуства архитектуре модерне, најмање троструко значајно. Значајно је по свом градитељском резултату, по свом мисаоном, доктринарном ставу и залагању и по педагошком образовном значају и утицају на формирање генерација српских и југословенских архитеката у деценијама средине века.

Када је заједно са Којићем, Бабићем и Дубовићем (1928) основао знамениту Групу архитеката модерног правца, Злоковић је већ био сазидао кућу на Котеж-Неимару и пројектовао Поморски музеј у Сплиту - две зграде које су пресудно најављивале продор нових идеја. Нешто касније, током тридесетих, када се уз нове његове грађевине и пројекте као што су Дечја клиника у Тиршовој, зграда „Југоаута” у Београду или Хипо-

се залагао и у којима је доказивао превазиђеност архитектуре настале по моделима из прошлости - архитектуре којој је „... недостајало духовне снаге, елементарне актуелности и оне припадности свом времену која фундаментално карактерише свако уметничко дело” (М. Ђурђевић). Наспрам орнаменталних апликација на архитектонским облицима историјске стилске проминенције, а исто тако наспрам испразног романтизма широко распрострањеног у Србији због комерцијалног ефекта код клијентеле не много однеганог укуса, Злоковић, може се рећи сигурно у првим ешелонима модерности Европе, подиже убедљиву аргументацију за један потпуно нови, рационални методолошки приступ архитектури и пројектовању. Посредством студија бројчаних односа, геометријском пропорцијском анализом и правилностима модулларне координације, проф. Милан Злоковић је отварао пут ка архитектури раније непознате визуелне хармоније која ће, за многе генерације његових ђака, бити путоказ ка архитектури нове логике и архитектури новог естетског сензибилитета.

Ова изложба садржи три групе карактеристичних материјала кроз које се представља дело проф. арх.

АРХ. МИЛАН ЗЛОКОВИЋ

дошло је до готово невероватног скандала - правог мирнодопског зарања овог објекта који је међаш српске архитектуре и историјски споменик највишег ранга.

Најзад, као ведри мemento овог обраћања јавности, на изложби је приказана група студентских радова из прошле школске године која је, поводом обележавања стогодишњице од рођења, посвећена делу проф. арх. Милана Злоковића. Реч је о радовима студената четврте године на програму великих тема којима Катедра за пројектовање настоји да са студентима негује међугенерацјску размену духа и преношење вредности архитектуре и стваралачког елана кога код нас, у овој области, треба даље подизати.

Гледано у светлу актуелних збивања - у суочењу са ратним и мирнодопским уништавањима грађевина највише вредности - у чему нам ова изложба нарочито помаже? Можда у разумевању да треба очекивати обнављање тих грађевина, као и обнављање расположења, наде и храбрости за једну будућу архитектуру на овим просторима - засновану на реперним делима и искуствима каква имамо са делом професора архитекте Милана Злоковића.

Милан ЛОЈАНИЦА